

Yazar(lar) / Author(s)

Dr. Ali Güngör

Aile ve Toplum Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi, Ankara Yıldırım Beyazıt
Üniversitesi-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı,
Ankara-Türkiye

e-posta: aligungor.dr@gmail.com

(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

Dr. Beyza Şanal Güngör

Bağımsız Araştırmacı, Ankara-Türkiye

e-posta: beyzasanal@hacettepe.edu.tr

Makale bilgileri/Article information

Tür-Type: Araştırma makalesi-Research article

Geliş tarihi-Date of submission: 10.11.2025

Kabul tarihi-Date of acceptance: 23.06.2026

Yayın tarihi-Date of publication: 30.06.2026

Hakemlik-Review

Çift Taraflı Kör Dış Hakemlik

Double-Blind External Peer Review

Etik beyan/Ethics statement

Yazar(lar), çalışmanın hazırlanma sürecinde etik
ilkelere uyduklarını beyan etmiştir.

The author(s) declared that they complied with
ethical principles during the preparation of the
study.

Benzerlik taraması- Plagiarism checks

Çıkar çatışması-Conflict of interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir

No conflict of interest declared

Finansman-Grant support

Fon, hibe veya destek alınmamıştır

No funding or support was received

Lisans- License

Yapay Zekânın Aile, Çift ve İlişki Dinamiklerine Etkisi: Ruh Sağlığı Odaklı Bütünleştirici Bir Derleme*

Öz

Bu çalışma, yapay zekânın (YZ) aile, çift ve ilişki dinamikleri üzerindeki etkilerini ruh sağlığı odağında bütünleştirici derleme yaklaşımıyla incelemektedir. Web of Science, Scopus, Google Scholar ve TR Dizin veri tabanlarında yapılan taramalar sonucunda ölçütleri karşılayan 24 çalışma incelemeye dâhil edilmiştir. Güncel alan yazını, aile içi iletişim, ebeveynlik, çift ilişkileri ve terapötik uygulamalar ekseninde tematik olarak sentezlenmiştir. Bulgular, YZ'nin kişiselleştirilmiş değerlendirme ve müdahaleleri destekleyerek erişilebilirlik ve ölçeklenebilirlik açısından olanaklar sunabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte mahremiyet ihlali, kültürel uyumsuzluk, aşırı otomasyon ve özerklik kaybı gibi risklerin aile ve ilişki süreçlerinde kırılganlıklar yaratabileceği görülmektedir. İncelenen çalışmalar yedi tema altında toplanmıştır: aile içi iletişim ve çatışma yönetimi, ebeveynlik ve psiko-eğitsel destek, çift dinamikleri ve uyum analitiği, terapötik uygulamalar ve tele-sağlık, chatbotlar ve ilişkisel rehberlik, dijital takip ve veri ekosistemi, fırsatlar ve sınırlılıklar. Sonuç olarak alan yazını, YZ'nin aile, çift ve ilişki süreçlerinde hem olanaklar hem de riskler barındırdığını; bu etkilerin etik, kültürel ve klinik bağlamlar çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Aile İlişkileri, Ebeveynlik, Ruh Sağlığı, Etik ve Mahremiyet.

The Impact of Artificial Intelligence on Family, Couple, and Relationship Dynamics: An Integrative Review with a Mental Health Focus

Abstract

This study examines the impact of artificial intelligence (AI) on family, couple, and relationship dynamics through an integrative review with a mental health focus. Studies identified through searches of the Web of Science, Scopus, Google Scholar, and TR Dizin databases were screened, and 24 studies meeting the inclusion criteria were included in the review. The contemporary literature was thematically synthesized across the domains of family communication, parenting, couple relationships, and therapeutic applications. The findings suggest that AI may enhance accessibility and scalability by supporting personalized assessment and intervention processes. However, concerns regarding privacy violations, cultural incongruence, excessive automation, and loss of autonomy may create vulnerabilities in family and relational processes. The reviewed studies were organized into seven themes: family communication and conflict management, parenting and psychoeducational support, couple dynamics and relationship analytics, therapeutic applications and telehealth, chatbots and relational guidance, digital monitoring and data ecosystems, and opportunities and limitations. Overall, the literature indicates that AI presents both opportunities and challenges for family, couple, and relationship processes, highlighting the importance of evaluating its implications within ethical, cultural, and clinical contexts.

Keywords: Artificial Intelligence, Family Relationships, Parenting, Mental Health, Ethics and Privacy.

Yazar katkı oranı/ Author contributions

Çalışmanın Tasarımı/Conceiving the Study

Yazar-1 (%75) - Yazar-2 (%25)

Veri Toplama/Data Collection

Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)

Veri Analizi/Data Analysis

Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)

Makale Yazımı/ Article Writing

Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)

Gönderim ve Revizyon/Submission and Revision

Yazar-1 (%40) - Yazar-2 (%60)

Yapay zekâ beyanı / Artificial intelligence statement

Bu çalışmada üretken yapay zekâ araçları kullanılmamıştır.
No generative AI tools were used in this study.

Atıf- Citation (APA)

Güngör, A. & Şanal Güngör, B. (2026). Yapay zekânın aile, çift ve ilişki dinamiklerine etkisi: Ruh sağlığı odaklı bütünleştirici bir derleme. *İçtimaiyat*, 10(2), 778-795. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1820836>

* Bu çalışmanın bir kısmı, 20-23 Kasım 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen 2. Ulusal Çift ve Aile Terapisi Kongresi'nde "Yapay Zekânın Aile, Çift ve İlişki Dinamiklerine Etkisi: Ruh Sağlığı Odaklı Bir Değerlendirme" başlıklı sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Aile ve çift ilişkileri; etkileşim biçimleri, bağ kurma süreçleri, çatışma yönetimi ve zorluklar sonrası toparlanma dinamikleri gibi çok katmanlı değişkenler tarafından şekillenen dinamik bir yapıdır (Meyer ve Carlson, 2014). Son yıllarda dijitalleşme, üretken yapay zeka (YZ) ve akıllı asistanların gündelik yaşama derinlemesine nüfuz etmesi, aile yaşamını ve ilişkisel süreçleri yeniden biçimlendirme potansiyeli taşımaktadır (Entenberg vd., 2023; Lindahl ve Kirk, 2019; Mitchell vd., 2022). Akıllı telefonlar ve bağlantılı cihazların iletişim, sosyal etkileşim ve aile yönetimindeki konumu (Puhlman ve Chen, 2025; Westrupp vd., 2022), YZ temelli otomasyonun hızla artmasıyla daha görünür bir etki alanına kavuşmuştur (Alimamy ve Kuhail, 2023; Beneteau vd., 2020; Pentina vd., 2023). Bu dönüşüm, bir yandan ailelerin değişime uyum ve işlevselliklerini sürdürme kapasitelerini destekleyebilecek yeni araçlar sunarken, öte yandan ilişkisel süreçlerin otantikliği, niteliği, derinliği ve mahremiyet üzerinde yeni tartışmaları da gündeme getirmektedir (Glatz ve Lippold, 2023; Hertlein vd., 2024). Teknolojik bağımlılığın artması, sosyal ve kültürel normlardaki değişim, küresel dönüşümlerin yarattığı daha yoğun stres (Herawati vd., 2024) ve bilgiye erişimin sınırsız hâle gelmesi (Glatz ve Lippold, 2023), aile yaşamını derinden etkilemekte; bu durum, aile ilişkilerini desteklemeye yönelik stratejilerin yeni koşullara uyum sağlayacak biçimde yeniden yapılandırılması ihtiyacını görünür kılmaktadır.

YZ, genel olarak insan bilişini taklit etmeye çalışarak tipik insan zekası gerektiren görevleri yerine getiren sistemleri ifade eder (Russell ve Norvig, 2021); Avrupa Komisyonu YZ Yüksek Düzeyli Uzman Grubu, YZ'yi "çevresini analiz ederek belirli hedeflere ulaşmak üzere belli bir özerklik düzeyiyle eylemde bulunan akıllı davranış sergileyen sistemler" olarak tanımlamıştır (2019). YZ, yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda insan yaşamının bilişsel, duygusal ve sosyal alanlarını etkileyen bir dönüşüm aracıdır. Özellikle ruh sağlığı alanında teşhis, tedavi ve genel hizmet süreçlerini destekleme ve yeniden biçimlendirme potansiyeli taşımakta; bu yönüyle aile, çift ve ilişki dinamiklerinin ele alınışına da yeni bir boyut kazandırmaktadır (Jiang vd., 2017; Puhlman ve Chen, 2025).

YZ'nin gündelik yaşama entegrasyonu hem fırsatlar hem de zorluklar üretmektedir (McLean vd., 2021): ChatGPT gibi öznesi belli olmayan big data merkezli işlem üreten sohbet asistanları, kullanıcılar ve profesyoneller için gayriresmî bir danışman rolü üstlenirken (Wolf ve Maier, 2024), etik kullanım, mahremiyet ve yanlış yönlendirmeye ilişkin kaygılar da belirginleşmektedir (Stahl ve Eke, 2024). Alexa, Siri ve Google Assistant/Gemini gibi sanal asistanların ev içinde giderek daha fazla yer alması, aile yaşamında kişiselleştirilmiş öneriler ve görev otomasyonu ile pratik kolaylıklar sağlarken (Alimamy ve Kuhail, 2023), aynı zamanda aile içi iletişimin insan merkezli doğasının zayıflaması, ebeveynlerin sezgisel karar alanlarının daralması, veri odaklı gözetim mekanizmaları üzerinden mahremiyetin aşınması ve ilişkisel davranışların algoritmik yönlendirmelere daha açık hâle gelmesi gibi risk alanlarını da gündeme getirmektedir (Lee vd., 2024; Tsvetanov, 2024).

Bu makale, yapay zekânın aile, çift ve ilişki çalışmalarındaki yansımalarını ruh sağlığı odağında ele almaktadır. Çalışmanın amacı, aile, çift ve ilişki bağlamında yapay zekâya ilişkin güncel ancak parçalı alan yazını bütünlleştirici derleme yaklaşımıyla inceleyerek şu sorular etrafında bir tematik sentez ortaya koymaktır: (i) yapay zekâ aile içi iletişim ve çatışma yönetimi, ebeveynlik ve psiko-eğitsel destek, çift dinamikleri, terapötik uygulamalar, chatbot temelli ilişkisel rehberlik ve dijital takip gibi hangi alanlarda kullanılmakta ve bu alanlarda ilişkisel

süreçleri hangi mekanizmalar üzerinden etkilemektedir? (ii) bu uygulamalar aile temelli ruh sağlığı hizmetleri ve ilişkisel iyi oluş açısından ne tür fırsatlar, katkılar ve kırılganlıklar üretmektedir? (iii) bu alan yazınında mahremiyet, veri güvenliği, açıklanabilirlik, özerklik ve kültürel duyarlılık bakımından hangi temel etik ve bağlamsal tartışmalar öne çıkmaktadır? Bu doğrultuda çalışma, yöntemsel açıdan heterojen özellikler taşıyan alan yazınıni ortak temalar altında bir araya getirerek yapay zekâ temelli uygulamaların aile ve ilişki bağlamındaki kullanım alanlarını, potansiyel katkılarını ve sınırlılıklarını bütüncül bir çerçevede değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, bu çalışma söz konusu uygulamaların klinik etkililiğine ilişkin nedensel çıkarımlar üretmeyi değil; alan yazınında öne çıkan kullanım örüntülerini, raporlanan sonuçları ve etik tartışmaları tematik bir sentez içinde bütünleştirmeyi hedeflemektedir. Böylece makale, alanda dağınık biçimde ele alınan tartışmaları tematik ve eleştirel bir sentez içinde birleştirerek kuramsal ve uygulamalı düzeyde yol gösterici bir çerçeve sunmayı hedeflemektedir. Makalenin devamında önce yapay zekânın aile ve ilişki bağlamındaki kavramsal arka planı ele alınmakta, ardından tematik sentez kapsamında belirlenen uygulama alanları ve bunlara ilişkin tartışmalar sunulmakta; son bölümde ise etik, kültürel ve klinik yansımalar değerlendirilmektedir.

2. Yöntem

2.1. Derleme Deseni

Bu çalışma, aile, çift, ilişki ve ebeveynlik bağlamında yapay zekâya ilişkin güncel alan yazınıni bütünleştirici derleme deseniyle incelemektedir. Bütünleştirici derleme; nitel, nicel ve kavramsal çalışmalar dâhil olmak üzere farklı metodolojilerden elde edilen bilgiyi bir araya getirerek belirli bir olguya ilişkin daha kapsamlı bir anlayış geliştirmeyi amaçlayan bir bilgi sentez yaklaşımıdır (Sutton vd., 2019; Whitemore ve Knafl, 2005). Bu desen, aile içi iletişim, ebeveynlik, çift dinamikleri, terapötik uygulamalar, chatbotlar ve dijital takip gibi farklı alanlarda gelişen yapay zekâ alan yazınıni ortak temalar altında bütünleştirilmesine imkân tanıdığı için tercih edilmiştir. Ayrıca bu yaklaşım, söz konusu alanlarda öne çıkan etik, mahremiyet, açıklanabilirlik, özerklik ve kültürel duyarlılık tartışmalarının temalar arası bir değerlendirme eksenini olarak ele alınmasına da olanak sağlamaktadır. Bütünleştirici derlemeler, parçalı ve yöntemsel açıdan heterojen bir alan yazınıni bir araya getirerek yeni kavramsal içgörüler üretmeye ve gelecekteki araştırmalar için yön göstermeye elverişlidir (Cronin ve George, 2023; Kutcher ve LeBaron, 2022).

2.2. Tarama Stratejisi

Alan yazınıni taraması Temmuz 2025 ile Eylül 2025 tarihleri arasında Web of Science, Scopus, Google Scholar ve TR Dizin veri tabanlarında yürütülmüştür. Tarama sürecinde Türkçe ve İngilizce anahtar sözcük kombinasyonları kullanılmış; Web of Science ve Scopus veri tabanlarında taramalar başlık, özet ve anahtar sözcük alanlarıyla sınırlandırılmıştır. Scopus veri tabanında TITLE-ABS-KEY alanı, Web of Science veri tabanında ise konu/başlık-özet-anahtar sözcük alanları temel alınmıştır.

İngilizce taramalarda şu Boolean arama dizgisi kullanılmıştır:

TITLE-ABS-KEY (“artificial intelligence” OR “generative AI” OR “machine learning” OR “deep learning” OR “natural language processing” OR “NLP” OR “large language model*” OR “LLM*” OR “chatbot*” OR “conversational agent*” OR “virtual assistant*” OR “digital assistant*” OR “social robot*” OR “emotional AI” OR “explainable AI”) AND (“family

relationship*” OR “family dynamic*” OR “family communication” OR “family therapy” OR “couple relationship*” OR “romantic relationship*” OR “intimate relationship*” OR “marital relationship*” OR “marriage” OR “relationship counselling” OR “relationship counseling” OR “couple therapy” OR “parenting” OR “parent-child relationship*” OR “digital parenting” OR “mental health” OR “psychosocial support” OR “digital mental health” OR “telehealth” OR “teletherapy”).

Google Scholar ve TR Dizin taramalarında ise aynı kavramsal çerçeveye karşılık gelen Türkçe anahtar sözcükler kullanılmıştır. Bu kapsamda “yapay zekâ”, “üretken yapay zekâ”, “makine öğrenmesi”, “doğal dil işleme”, “büyük dil modelleri”, “sohbet robotu”, “dijital asistan”, “açıklanabilir yapay zekâ”, “aile ilişkileri”, “aile dinamikleri”, “aile içi iletişim”, “çift ilişkileri”, “evlilik ilişkisi”, “ebeveynlik”, “ebeveyn-çocuk ilişkisi”, “aile terapisi”, “çift terapisi”, “ilişki danışmanlığı”, “dijital ruh sağlığı”, “tele-sağlık” ve “psikososyal destek” ifadeleri farklı kombinasyonlarla taranmıştır.

Çalışmada 2019 ve sonrası yayımlanan yayınlara öncelik verilmiş; bununla birlikte alanın kuramsal ve yöntemsel temelini oluşturan önceki tarihli temel çalışmalar da kapsam dâhilinde değerlendirilmiştir. Tarama süreci, bütünleştirici derleme yaklaşımına uygun biçimde yalnızca tek tip ampirik çalışmaları değil, konuya doğrudan katkı sunan farklı metodolojilerdeki kaynakları kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır (Kutcher ve LeBaron, 2022; Whittemore ve Knafl, 2005).

2.3. Dâhil Etme ve Dışlama Ölçütleri

Çalışmaya, yapay zekânın aile, çift, ilişki, ebeveynlik, aile temelli ruh sağlığı, dijital danışmanlık, terapötik destek, chatbot kullanımı, dijital mahremiyet ve ilişkisel süreçler üzerindeki etkilerini ele alan yayınlar dâhil edilmiştir. Bu doğrultuda konuya kuramsal, ampirik ya da uygulamalı katkı sunan makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Yalnızca teknik yazılım performansı, algoritma optimizasyonu ya da mühendislik çıktıları üzerine odaklanan; aile, çift veya ilişkisel bağlama kuramsal ya da uygulamalı katkı sunmayan çalışmalar kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca tam metnine ulaşılamayan ve konu ile doğrudan ilişkisi sınırlı olan yayınlar da değerlendirmeye alınmamıştır.

2.4. Çalışma Seçim Süreci ve PRISMA Akışı

Çalışma bütünleştirici derleme deseninde yapılandırılmış olmakla birlikte, alan yazını tarama ve çalışma seçim sürecinin şeffaf biçimde raporlanabilmesi amacıyla PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) 2020 akış yaklaşımından yararlanılmıştır (Page vd., 2021). Bu kapsamda çalışma seçim süreci üç aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada veri tabanlarından ulaşılan kayıtlar ve ek kaynaklar belirlenmiş; yinelenen kayıtlar çıkarılmıştır. İkinci aşamada kayıtlar başlık ve özet düzeyinde incelenmiş, konu ve kapsam açısından uygun bulunmayan çalışmalar dışlanmıştır. Üçüncü aşamada ise uygun görülen çalışmaların tam metinleri değerlendirilmiş ve aile, çift, ilişki, ebeveynlik veya ruh sağlığı bağlamına doğrudan katkı sunan yayınlar tematik senteze dâhil edilmiştir. PRISMA akış süreci, çalışmanın sistematik derleme iddiası taşımasından ziyade, bütünleştirici derleme kapsamında izlenen tarama ve seçim adımlarının daha görünür kılınması amacıyla kullanılmıştır. Çalışma seçim sürecine ilişkin özet bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: PRISMA akış sürecine göre çalışma seçim aşamaları

Aşama	İşlem	Kayıt / çalışma sayısı
Tanımlama	Web of Science, Scopus, Google Scholar ve TR Dizin veri tabanlarında yapılan taramalar sonucunda ulaşılan ve ön değerlendirmeye alınan kayıtlar	n = 486
Ek kaynaklar	Kaynakça taraması ve alanın kuramsal/metodolojik temelini oluşturan ek çalışmalar	n = 18
Yinelenen kayıtların çıkarılması	Aynı çalışmanın birden fazla veri tabanında yer alması nedeniyle çıkarılan tekrar kayıtlar	n = 112
Tarama	Başlık ve özet düzeyinde değerlendirilen kayıtlar	n = 392
Dışlama	Konu, kapsam veya bağlam açısından uygun bulunmayan kayıtlar	n = 324
Uygunluk değerlendirmesi	Tam metnine ulaşılarak ayrıntılı biçimde incelenen çalışmalar	n = 68
Tam metin dışlama	Aile, çift, ilişki, ebeveynlik veya ruh sağlığı bağlamıyla doğrudan ilişkili olmadığı ya da yalnızca teknik/mühendislik odağı taşıdığı için dışlanan çalışmalar	n = 44
Nihai dâhil etme	Bütünleştirici derleme kapsamında tematik senteze dâhil edilen çalışmalar	n = 24

Bu süreç sonunda, yapay zekânın aile, çift, ilişki, ebeveynlik ve ruh sağlığı bağlamındaki etkilerini doğrudan ele aldığı değerlendirilen toplam 24 çalışma tematik senteze dâhil edilmiştir. Kuramsal arka planı, yöntemsel gerekçelendirmeyi ve kavramsal tartışmayı desteklemek amacıyla kullanılan ek kaynaklar ise PRISMA akışında belirtilen nihai tematik sentez sayısının dışında değerlendirilmiştir.

2.5. Verilerin Düzenlenmesi ve Sentezlenmesi

Dâhil edilen çalışmalar; amaçları, ele aldıkları konu alanı, örneklem ya da bağlam özellikleri, yöntemsel yaklaşımları ve temel katkıları bakımından incelenmiştir. Ardından çalışmalar arasındaki ortaklıklar ve farklılıklar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş; tekrar eden örüntüler doğrultusunda tematik kümeler oluşturulmuştur. Sentez sürecinde amaç, tek tek çalışmaların bulgularını art arda sıralamak değil; alan yazınında öne çıkan temaları, yakınsayan ve ayrışan yönleri ile kavramsal boşlukları görünür kılmaktır. Bu doğrultuda yorumlayıcı tematik sentez; aile içi iletişim ve çatışma yönetimi, ebeveynlik ve psiko-eğitsel destek, çift dinamikleri, terapötik uygulamalar ve tele-sağlık, chatbotlar ve ilişkisel rehberlik, dijital takip ve veri ekosistemi ile fırsatlar, zorluklar ve sınırlılıklar başlıkları altında yapılandırılmıştır. Etik, mahremiyet, açıklanabilirlik, özerklik ve kültürel duyarlılık ise bu temaların her birini kesen ortak değerlendirme boyutları olarak ele alınmıştır.

3. Kuramsal Arka Plan

3.1. Aile Sistemi Yaklaşımı

Aile sistemi yaklaşımı, aileyi karşılıklı etkileşim hâlindeki üyelerden oluşan dinamik bir bütün olarak görür ve bireysel davranışların sistem içindeki ilişkisel örüntülerle anlam kazandığını vurgular (Minuchin, 1974). Bu bakış açısına göre aile; roller, sınırlar, iletişim biçimleri ve alt sistemler aracılığıyla sürekli bir denge arayışı içindedir (Haley, 1991). Dolayısıyla sistemin herhangi bir parçasındaki değişim, diğer üyelerin işleyişini de etkiler. Bu çerçeveden bakıldığında, YZ gibi dışsal teknolojik unsurların aile sistemine dâhil olması yalnızca bireysel davranış düzeyinde değil, ilişkisel etkileşim, sınır düzeni ve duygusal yakınlık gibi temel

süreçlerde de dönüşüm oluşturma potansiyeline sahiptir (Pentina vd., 2023). YZ uygulamalarının aile içi rollerin yerine geçmesi, sınırları yeniden tanımlaması veya iletişim örüntülerini dönüştürmesi, aile sisteminin yapısal bütünlüğü üzerinde doğrudan etkiler yaratabilir (Hertlein vd., 2024). Bu nedenle aile sistemi yaklaşımı, yapay zekanın aile dinamiklerine etkilerini değerlendirmek için önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır.

3.2. Yapay Zekanın Temel Kavramsal Çerçevesi

YZ teknolojisi, çok çeşitli veri türlerini işleyebilme ve karmaşık örüntüleri tanımlama kapasitesi sayesinde aile ve çift ilişkilerini, ebeveynlik süreçlerini ve iletişim biçimlerini destekleyici araçlara dönüştürme potansiyeline sahiptir (Russell ve Norvig, 2021). Bu potansiyelin yanı sıra, yapay zekanın aile yaşamına entegrasyonu; mahremiyetin ihlali, duygusal etkileşimin yapaylaşması ve ilişkisel kararların algoritmik yönlendirmelere bağımlı hâle gelmesi gibi yeni etik ve psikososyal riskleri de beraberinde getirebilmektedir (Hertlein vd., 2024; McStay, 2020).

YZ ekosisteminin temelinde yer alan makine öğrenimi (Machine Learning - ML), sistemlerin açık programlama olmaksızın deneyim yoluyla performanslarını geliştirmesini sağlayan algoritmalarla oluşur (Sun, 2024). Derin öğrenme (Deep Learning - DL) bu süreçte çok katmanlı sinir ağları aracılığıyla daha karmaşık örüntüleri tanımlayarak özellikle duygu analizi, yüz tanıma veya davranış tahmini gibi ilişkisel süreçlerde daha yüksek doğruluk oranları sağlamaktadır (Goodfellow vd., 2016). Büyük dil modelleri (Large Language Models - LLM) ise doğal dil işleme (Natural Language Processing - NLP) tekniklerini temel alarak, insan benzeri metin üretme, duygu tespiti yapma ve dilsel etkileşimlerde bağlama duyarlı yanıtlar verme kapasitesine sahiptir (Zini ve Awad, 2022). Bu teknolojiler aile içi iletişimi analiz etme, yanlış anlaşılmalara tespit etme veya ilişkisel gerilimleri tahmin etme gibi işlevlerde giderek daha fazla kullanılmaktadır (McLean vd., 2021).

Bununla birlikte YZ modellerinin önemli bir kısmı “kara kutu (black box)” niteliğindedir; yani sistemin bir çıktıya nasıl ulaştığı çoğu zaman şeffaf değildir (Chen vd., 2023). Bu durum özellikle aile ilişkileri, ebeveynlik ve terapötik müdahaleler gibi yüksek etik hassasiyet ve mahremiyet içeren alanlarda güvenilirlik sorunlarına yol açabilmektedir (McStay, 2020; Rudin vd., 2022; Stahl ve Eke, 2024). Modelin hangi verileri önceliklendirdiği, hangi örüntülere dayanarak karar verdiği veya tahminlerde bulunduğu belirsiz olduğunda, kullanıcılar kendilerini teknolojik bir otoritenin karşısında edilgen bir konumda hissedebilir (Stahl ve Eke, 2024). Bu durum, aile özerkliği, ailenin kültürel aktarımdan aldığı sezgisel gücü ve terapötik ittifak bağlamında önemli sınırlılıklar doğurabilir. Bu nedenle son yıllarda açıklanabilir YZ (explainable AI – XAI) yaklaşımı önem kazanmıştır. Açıklanabilir modeller, belirli kararların hangi verilere dayanarak üretildiğini, sistemin nasıl çalıştığını ve hangi mantıksal süreçlerle tahmin oluşturduğunu açık biçimde göstermeyi amaçlamaktadır. Açıklanabilirlik, yalnızca teknik bir gereksinim değil; aynı zamanda terapötik uygulamalarda güven inşa etme, aile üyelerinin özerkliğini koruma ve insan-YZ iş birliğini destekleme açısından kritik bir kavramsal ilkedir (Chung ve Teo, 2023). YZ’nin aile sistemleri bağlamında etkili şekilde kullanılabilmesi için insan-merkezli yaklaşımlar giderek daha önemli hâle gelmiştir. İnsan-döngülü YZ (Human-in-the-loop AI – HILT) modelleri, YZ sistemlerinin karar süreçlerine insan müdahalesini dahil ederek olası hataları düzeltmeyi ve etik uyumu sağlamayı hedeflemektedir (Ardichvili vd., 2024; Chen vd., 2023). Bir sonraki alt bölümde, aile sistemi kuramı ile YZ teknolojilerinin nasıl kesiştiği ve bu teknolojilerin ilişkisel süreçleri nasıl dönüştürebileceği analiz edilmektedir.

3.3. YZ ile Aile Sisteminin Kesişim Noktaları

Yapay zekanın aile yaşamına dâhil olması, yalnızca yeni bir teknolojik etmenle temas değil; aynı zamanda aile üyeleri arasındaki etkileşim örüntülerinin, karar verme süreçlerinin ve duygusal yakınlık biçimlerinin yeniden örgütlenmesi anlamına gelmektedir (Lindahl ve Kirk, 2019; Mitchell vd., 2022). YZ, bu yönüyle aile sisteminde giderek daha görünür hâle gelen, önerilerde bulunabilen ve etkileşimleri yönlendirebilen bir katılımcı gibi işlev görmek; ebeveynlik rollerini destekleyebilmekte (Entenberg vd., 2023), ilişkisel karar süreçlerine katılabilmekte ve kimi durumlarda bu rolleri kısmen devralabilmektedir (Beneteau vd., 2020; Hilpert vd., 2023).

Aile sınırları, sistemin işlevselliğini sürdürebilmesi için hangi bilginin kimler tarafından paylaşılabileceğini ve aile üyelerinin rollerini belirleyen yapısal çizgilerdir (Minuchin, 1974; Scabini ve Manzi, 2011). YZ tabanlı dijital asistanlar ve ev içi izleme sistemleri, bu sınırların geçirgenliğini artırarak aile mahremiyetinin kapsamına ve sınırlarına ilişkin tartışmaları daha görünür hâle getirmektedir (Beneteau vd., 2020). Örneğin, bazı akıllı ev asistanları aile içi konuşmalardan türeyen verileri işleyebilmekte, belirli örüntüler üzerinden öneriler sunabilmekte ve böylece gündelik etkileşimlere dolaylı biçimde dâhil olabilmektedir (McStay, 2020). Bu çerçevede, aile mahremiyetinin yalnızca bireylerarası sınırlarla değil, aile ile dijital sistemler arasındaki ilişkinin niteliğiyle birlikte ele alınması gerektiği tartışılmaktadır (Stahl ve Eke, 2024).

Roller bağlamında değerlendirildiğinde, YZ uygulamalarının ebeveynlik rolünü destekleyici biçimde kullanılması aile içi işlevselliğe katkı sunabilir; ancak ebeveynlik sorumluluklarının teknolojiye aşırı bağımlı hâle gelmesi, ebeveyn öz-yeterliği ve karar verme özerkliği bakımından bazı kırılganlıklar doğurabilir (Entenberg vd., 2023; Escoredo vd., 2025). Örneğin, çocukların ödev yapma süreçlerinde YZ asistanlarının kullanımı öğrenmeyi kolaylaştırabilse de, ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin azalması bağlanma süreçlerini zayıflatabilir (Wang vd., 2017). Aile sisteminin bir diğer bileşeni olan ritüeller ve ortak anlam üretme süreçleri de YZ ile birlikte yeniden biçimlenmektedir. Ev içi etkileşimlerin dijital araçlar aracılığıyla örgütlenmesi, aile üyelerinin birlikte vakit geçirme pratiklerini ve ortak deneyim üretme biçimlerini farklılaştırabilmektedir (Beneteau vd., 2020; Lindahl ve Kirk, 2019). Benzer biçimde, çocuklarla birlikte hikâye anlatan sosyal robotlar ya da aile geçmişine ilişkin anlatılar oluşturan YZ araçları, aile içi kimlik oluşumu ve kuşaklararası anlam aktarımı süreçlerinde yeni aracı unsurlar olarak konumlanmaktadır (Scabini ve Manzi, 2011; Wilson vd., 2025). Çalışmanın bir sonraki bölümünde, bu kuramsal çerçeve doğrultusunda yapay zekanın aile içi süreçlerdeki somut uygulama alanları ve mevcut ampirik bulgular ayrıntılı biçimde ele alınacaktır.

4. Uygulama Alanları ve Tematik Sentez

Bu bütünleştirici derleme kapsamında incelenen yayınlar; amaçları, yöntemsel özellikleri, ele aldıkları ilişkisel alanlar ve alana sundukları katkılar bakımından karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, aile ve ilişki bağlamında yapay zekâya ilişkin alan yazınında belirli tematik kümelerin öne çıktığını düşündürmektedir. Aşağıda sunulan Tablo 2’de, tematik sentezin omurgasını oluşturan ve makalenin ana tartışma hatlarını temsil eden seçilmiş çalışmalar özetlenmiştir.

Tablo 2: Tematik sentezi temsil eden seçilmiş çalışmaların özeti

Yazar(lar), yıl	Çalışma türü / desen	Odak alanı	Örneklem / bağlam	Temel katkı
Hilpert vd., 2023	Boylamsal makine öğrenimi analizi	Duygu dinamikleri ve ilişki seyri	Yakın ilişki partnerleri	Duygusal etkileşim örüntülerinin ayrılık riskini öngörmeye kullanılabileceğini ortaya koymaktadır
Entenberg vd., 2023	Müdahale / uygulanabilirlik çalışması	Ebeveynlik desteği	Ebeveynler	YZ tabanlı ebeveynlik chatbotlarının anlamlı katılım, öğrenme ve algılanan yararlılık sağlayabildiğini göstermektedir
Escoredo vd., 2025	Ampirik uygulama çalışması	Ebeveynlik becerileri	Ebeveynler	YZ tabanlı konuşma ajanlarının ebeveynlik becerilerini güçlendirme potansiyeline dikkat çekmektedir
Pentina vd., 2023	Karma yöntem çalışma	Sosyal chatbotlarla ilişki gelişimi	Replika kullanıcıları	Sosyal chatbotlarla kurulan ilişkinin yakınlık, bağlanma ve ilişki beklentileri boyutlarını tartışmaktadır
McLean vd., 2021	Sistematiik, meta-analitik ve nitel sentez	Aile terapisinde tele-sağlık	Aile terapisti literatürü	Tele-sağlık temelli aile terapisti uygulamalarının etkililiğine ilişkin kanıtları bir araya getirmektedir
Vowels vd., 2023	Değerlendirme çalışması	YZ ile ilişki danışmanlığı	İlişki danışmanlığı bağlamı	ChatGPT'nin ilişki danışmanlığına yönelik terapötik olanaklarını ve sınırlılıklarını tartışmaktadır
Lee vd., 2024	Deneyisel / HCI çalışması	YZ psikoterapi chatbotları	Kullanıcılar	Yapay zekâ psikoterapi chatbotlarıyla kurulan raport ve sosyal mevcudiyetin öz-açıklama üzerindeki etkisini göstermektedir
Beneteau vd., 2020	Nitel alan çalışması / HCI	Akıllı hoparlörler ve aile yaşamı	Alexa kullanan aileler	Akıllı sesli asistanların ebeveynlik, mahremiyet ve aile içi roller üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.
McStay, 2020	Kavramsal / etik inceleme	Duygusal YZ ve gözetim	Dijital gözetim bağlamı	Duygusal yaşamın gözetimi, veri mahremiyeti ve YZ etiğine ilişkin temel risk alanlarını tartışmaktadır.
Stahl ve Eke, 2024	Etik inceleme	ChatGPT ve etik sorunlar	Gelişen teknoloji bağlamı	Üretken YZ kullanımına ilişkin etik sorunları sistematiik biçimde tartışarak mahremiyet, özerklik ve sorumluluk boyutlarını öne çıkarmaktadır.
Lindahl ve Kirk, 2019	Sistematiik ve bütünlleştirici derleme	Teknolojinin ev ve aile yaşamındaki anlamı	Ev/aile yaşamı literatürü	Teknolojinin eve girişinin aile yaşamı ve ilişkisel süreçler üzerindeki dönüştürücü etkilerini kavramsal olarak görünür kılarak çalışmanın bağlamsal çerçevesini güçlendirmektedir.
Hertlein vd., 2024	Kitap bölümü / kavramsal değerlendirme	Romantii ve ailevi ilişkilerin sürdürülmesinde teknoloji kullanımı	Kültürlerarası ilişki ve aile bağlamı	Teknoloji kullanımının romantik ve ailevi ilişkilerde kültürel farklılıklar, sınırlar ve ilişkisel örüntüler açısından nasıl anlam kazandığını tartışarak kültürel duyarlılık eksenini desteklemektedir.

4.1. Aile İçi İletişim ve Çatışma Yönetiminde Yapay Zekanın Kullanımı

YZ temelli teknolojiler, özellikle NLP ve LLM aracılığıyla bu süreçleri analiz etme, öngörme ve destekleme kapasitesine sahiptir (Lindahll ve Kirk, 2019; Westrupp vd., 2022). Bu teknolojiler, aile üyeleri tarafından kullanılan dildeki duygusal tonlamaları, çatışma tetikleyicilerini ve etkileşim döngülerini tespit edebilmekte; iletişim kalitesini artırmaya yönelik öneriler sunabilmektedir (Pereira, 2020; Vowels vd., 2023). YZ tabanlı platformlar, aile içi iletişim süreçlerinde daha yapıcı ifade biçimlerini destekleyebilecek geri bildirimler ve öneriler sunabilmektedir (Akdilek vd., 2024; Vowels vd., 2023). Örneğin, Our Family Wizard programında yer alan “tone meter” teknolojisi, makine öğrenimi kullanarak ebeveynlerin mesajlarındaki duygusal tonu analiz etmekte ve daha yapıcı bir ifade önerisi sunmaktadır. Bu tür uygulamalar, çatışmayı tetikleyen ifadeleri yumuşatarak aile içi gerginliği azaltmaya katkı sunmaktadır. Benzer şekilde, üretken YZ modelleri, çatışma çözüm süreçlerinde arabuluculuk desteği sağlayarak uzlaşma odaklı ifade biçimleri önerebilmektedir (Roelle vd., 2015).

4.2. Ebeveynlik ve Psiko Eğitsel Destek

YZ temelli teknolojiler, ebeveynlik rollerinin desteklenmesi ve aile içi etkileşimlerin güçlendirilmesi amacıyla geliştirilen psiko-eğitsel programlarda dikkate değer bir değişim alanına işaret etmektedir (Escoredo vd., 2025; Petsolari vd., 2024). Özellikle ebeveyn rehberliği sunan dijital uygulamalar, NLP ve ML’ye dayalı modeller aracılığıyla ebeveynlerin duygusal tepkilerini ve ebeveynlik stillerini analiz edebilmekte; stres yönetimi, sınır koyma, olumlu ebeveynlik stratejileri ve çocuklarla iletişim becerilerini anlık geribildirimlerle destekleyebilmektedir (Petsolari vd., 2024). Bu sistemler, ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda kişiselleştirilmiş içerikler sunarak geleneksel psiko-eğitim programlarının sınırlılıklarını aşma potansiyeli taşımaktadır.

YZ entegre ebeveynlik uygulamaları, coğrafi konumdan bağımsız olarak geniş kitlelere ulaşabilmekte ve ebeveynlerin gündelik yaşam akışlarına entegre edilebilmektedir. Örneğin, Entenberg ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen YZ tabanlı ebeveynlik chatbotları, ebeveynlere çocuk davranışlarını daha iyi anlama, pozitif disiplin stratejilerini uygulama ve çatışma durumlarında uygun tepki verme konusunda gerçek zamanlı öneriler sunmuştur. Bu tür araçlar, ebeveynlik öz yeterliğini artırmaya yönelik önemli bir potansiyele işaret etmekte olup aile içi stresin azaltılmasına katkı sunabilmektedir. NLP ve duygu tanıma teknolojileri, ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişimde olumsuz duygulanım düzeylerini tespit edebilmekte ve bu alanlarda iyileştirici stratejiler önerebilmektedir (Westrupp vd., 2022). Ayrıca YZ, ebeveynlerin uygulama içindeki etkileşimlerinden öğrenerek müdahaleleri sürekli şekilde güncelleyebilmekte ve böylece dinamik, öğrenen sistemler aracılığıyla ebeveynlik becerilerini desteklemektedir.

4.3. Çift İlişkilerinin Yapay Zekâ ile Değerlendirilmesi

YZ teknolojileri, çift ilişkilerinin duygusal etkileşim dinamiklerini ve ilişki doyumu düzeyini analiz etme kapasitesi sayesinde, ilişki süreçlerinin değerlendirilmesine yönelik yeni bir analitik paradigma sunmaktadır. ML ve NLP temelli modeller, çiftler arasındaki sözlü etkileşimleri, ses tonunu, yüz ifadelerini ve duygu düzenleme örüntülerini analiz ederek ilişki kalitesine ilişkin öngörüler üretebilmektedir (Vowels vd., 2023). Bu sistemler, özellikle çatışma yoğunluğu, duygusal kopukluk veya ayrılık riski gibi kritik ilişki dönemeçlerini belirleme konusunda umut vadeden araçlar olarak değerlendirilmektedir. YZ tabanlı analizlerde kullanılan modeller,

yalnızca nicel verilerle sınırlı kalmayıp çiftlerin iletişim biçimlerindeki mikro düzeydeki duygusal değişimleri de tespit edebilmektedir (Hilpert vd., 2023). Örneğin, ses titremesi, konuşma hızı veya duygusal tonlardaki farklılıklar, çatışma veya yakınlık düzeyinin bir göstergesi olarak yorumlanmakta ve bu veriler ilişki doyumunu modellerine entegre edilmektedir (Joel vd., 2020).

4.4. Terapötik Uygulamalar ve Tele-Sağlık

Yapay zekâ teknolojilerinin ruh sağlığı alanına entegrasyonu, özellikle tele-sağlık uygulamaları aracılığıyla aile ve çift temelli müdahalelerin değerlendirilme ve yürütülme biçimlerini yeniden biçimlendirme potansiyeli taşımaktadır. COVID-19 pandemisiyle birlikte çevrim içi ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaşması, YZ tabanlı sistemlerin klinik süreçlerde tamamlayıcı bir araç olarak kullanılma potansiyelini daha görünür hâle getirmiştir (Zhai vd., 2023). Mevcut tele-sağlık platformlarının çoğu hâlen yalnızca iletişim altyapısı sunmakta olsa da (Snoswell vd., 2023), yeni nesil modeller, görüşme öncesi danışanın duygu durumunu ve hazırbulunuş düzeyini değerlendirebilmekte, seans sırasında kullanılan dilin ve ses tonunun duygusal örüntülerini analiz ederek uzmana gerçek zamanlı geribildirim sağlayabilmekte, seans sonrasında ise müdahale planının kişiselleştirilmesine katkı sunabilmektedir (McLean vd., 2021). Bu gelişmeler, YZ'nin terapötik döngüde veri toplama, değerlendirme ve izleme süreçlerine modüler biçimde dâhil edilmesine olanak sağlamaktadır.

4.5. Chatbotlar ve İlişkisel Rehberlik

Chatbot tabanlı YZ sistemleri, ruh sağlığı alanındaki dijital müdahalelerde giderek daha görünür hâle gelmekte ve özellikle düşük eşikli destek sunan araçlar olarak değerlendirilmektedir (Haque ve Rubya, 2023). Aile, ebeveynlik ve ilişki bağlamındaki kullanımları ise son yıllarda daha fazla dikkat çekmeye başlamıştır (Entenberg vd., 2023; Vowels vd., 2023). Woebot, Wysa ve Replika gibi uygulamalar, kullanıcıların duygusal durumlarını NLP teknikleriyle analiz ederek duygu düzenleme, çatışma çözümü ve öz-yansıtma süreçlerine yönelik rehberlik sağlamaktadır (Haque ve Rubya, 2023). Bu uygulamalar, bireylerin duygusal ifadelerini metin tabanlı oturumlar aracılığıyla değerlendirmekte ve belirli psikolojik ilkeler doğrultusunda otomatik yanıtlar üreterek ilişkisel farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. YZ tabanlı chatbotların aile bağlamında kullanımına ilişkin mevcut çalışmalar, bu teknolojilerin bireylerin duygusal açılma süreçlerini destekleyebileceğine ve ilişki sorunlarını dile getirme açısından görece düşük riskli bir ortam sunabileceğine işaret etmektedir (Lee vd., 2024). Ayrıca chatbotlar, kullanıcıların iletişim örüntülerini analiz ederek ilişkisel stres göstergelerini belirleme ve olası çatışmalara karşı önleyici tavsiyeler sunma kapasitesine sahiptir (Pereira, 2020). Bu sistemler, özellikle terapiye çeşitli sebeplerle erişimde güçlük yaşayan ya da kültürel faktörler nedeniyle yüz yüze yardım aramaktan kaçınan bireyler için oldukça ciddi alternatif bir destek mekanizması sunmaktadır. Bununla birlikte, chatbotların terapötik düzeyde ilişki danışmanlığı sunabilme kapasitesi önemli ölçüde sınırlıdır.

4.6. Dijital Takip ve Veri Ekosistemi

YZ temelli dijital takip sistemleri, çocukların gelişimsel süreçlerini ve aile içi etkileşimleri izlemeye yönelik giderek daha yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu sistemler; uyku düzeni, aktivite düzeyi, duygusal ifadeler ve hatta yüz tanıma teknolojileri aracılığıyla davranışsal örüntüleri analiz ederek ebeveynlere gerçek zamanlı bildirimler sunabilmektedir (Lupton, 2021). Bu teknolojiler, çocuk güvenliğini artırma, gelişimsel riskleri erken belirleme ve ebeveynlere destek sağlama potansiyeli taşımaktadır. Bununla birlikte, aile mahremiyeti, veri

güvenliği ve çocuk özerkliği açısından önemli psikososyal riskler barındırmaktadır. Dijital takip sistemleri, ebeveynlerin çocuklarının gelişimini daha yakından izlemelerine olanak sağlarken, aynı zamanda ebeveyn kaygısını artırabilmekte ve aşırı kontrol davranışlarına zemin hazırlayabilmektedir (Wang vd., 2017). Bu kaygı artışı, ebeveynlerin çocuğa dair her küçük veriyi (örneğin uyku süresi, ruh hâli, etkinlik düzeyi) sürekli olarak görmesiyle tetiklenmektedir.

Dijital ebeveynlik teknolojilerinin bir diğer önemli yönü, YZ sistemlerinin aile içi karar alma süreçlerinde artan bir referans noktası hâline gelmesidir (Beneteau vd., 2020). YZ destekli çocuk izleme sistemleri, çocuğun günlük rutinleri ve davranış örüntülerine ilişkin veri temelli geri bildirimler üretebilmekte ve ebeveynlere düzenli izlem bilgisi sunabilmektedir (Wang vd., 2017). Bu çerçevede ebeveynlik kararları, yalnızca ebeveynin sezgisel değerlendirmeleriyle değil, aynı zamanda sistem tarafından üretilen veri temelli yönlendirmelerle birlikte şekillenebilmektedir (Beneteau vd., 2020; Wang vd., 2017). Bu durum, ebeveynlik rolünün teknolojiyle ilişkisi açısından yeni bir düzenlenme alanına işaret etmektedir (Beneteau vd., 2020).

4.7. Temalar Arası Ortak Örüntüler: Fırsatlar, Zorluklar ve Sınırlılıklar

Tematik sentez bütüncül olarak değerlendirildiğinde, yapay zekânın aile, çift ve ilişki bağlamındaki kullanımının üç temel fırsat alanını öne çıkardığı görülmektedir: ilişkisel örüntülerin daha erken fark edilmesi, destek süreçlerinin kişiselleştirilebilmesi ve dijital hizmetler aracılığıyla psikososyal desteğin erişilebilirliğinin artması. Mevcut çalışmalar, özellikle doğal dil işleme, makine öğrenimi ve sohbet temelli sistemlerin aile içi iletişim, ebeveynlik desteği, çift etkileşimleri ve terapötik izlem süreçlerinde ölçeklenebilir ve düşük eşikli destek biçimleri sunma potansiyeli taşıdığına işaret etmektedir. Bu çerçevede, YZ'nin yüz yüze hizmetlere erişimin sınırlı olduğu bağlamlarda tamamlayıcı bir destek aracı olarak işlev görebileceği düşünülmektedir.

Bununla birlikte, temalar arasında tekrarlayan ortak zorluklar da dikkat çekmektedir. Mahremiyet ve veri güvenliği, kültürel bağlama duyarsızlık, algoritmik kararların şeffaf olmaması ve ilişkisel özerklik üzerinde oluşabilecek baskı, alan yazınında en sık vurgulanan sınırlılık alanlarıdır. Özellikle aile yaşamına ilişkin hassas verilerin işlenmesi ve Batı merkezli veri setlerine dayalı modellerin farklı kültürel bağlamlara aktarılması, aile ilişkilerinin yorumlanmasında geçerlilik ve etik sorunlar doğurabilmektedir. Benzer biçimde, yapay zekâ çıktılarının nasıl üretildiğinin yeterince açıklanamaması, hem kullanıcı güveni hem de klinik hesap verebilirlik açısından önemli bir belirsizlik yaratmaktadır.

Alan yazınının bir diğer ortak bulgusu, bu uygulamaların henüz sınırlı bir kanıt temeline dayanmasıdır. Çalışmaların önemli bir kısmı pilot, keşifsel ya da erken aşama uygulamalardan oluşmakta; uzunlamasına tasarımlar ve gerçek yaşam koşullarında etkililiği sınavan araştırmalar görece sınırlı kalmaktadır. Türkiye bağlamında ise kültüre özgü veri setlerinin azlığı, dijital altyapı farklılıkları ve düzenleyici çerçevenin gelişim sürecinde olması, uygulamaların genellenebilirliğini ve sürdürülebilirliğini etkileyen başlıca sınırlar arasında görünmektedir. Bu çerçevede, yapay zekânın aile yaşamına etkisi yalnızca teknolojik kapasite açısından değil, aynı zamanda etik, kültürel ve bağlamsal koşullar içinde değerlendirilmesi gereken çok katmanlı bir alan olarak görünmektedir. Bir sonraki bölümde, bu tematik sentezden hareketle uygulama ve politika düzeyindeki çıkarımlar ele alınmaktadır.

5. Tartışma

Bu bütünlleştirici derleme, yapay zekânın aile, çift ve ilişki bağlamındaki etkilerinin yalnızca teknik işlevler üzerinden değil, aynı zamanda ilişkisel örüntüler, roller, sınırlar ve duygusal yakınlık süreçleri üzerinden de ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Giriş bölümünde de vurgulandığı üzere aile yaşamı; iletişim, bağlanma, çatışma yönetimi ve uyum süreçleri bakımından çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu nedenle yapay zekâ uygulamalarının bu alana dâhil olması, yalnızca yeni bir teknolojik kolaylık olarak değil, aynı zamanda aile sisteminin işleyişine temas eden bir dönüşüm alanı olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede, çalışmanın temel sorularından biri olan yapay zekânın ilişkisel süreçleri hangi mekanizmalar üzerinden etkileyebileceği sorusunu tartışmak için önemli bir zemin sunmaktadır. Nitekim incelenen alan yazını (Escoredo vd., 2025; Lee vd., 2024; Pentina vd., 2023; Vowels vd., 2023; Westrupp vd., 2022), yapay zekânın aile içi iletişimden ebeveynlik rollerine, çift etkileşimlerinden terapötik uygulamalara kadar uzanan geniş bir etki alanına sahip olabileceğine işaret etmektedir. Bu yönüyle YZ, aile sistemine dışsal bir araç olmanın ötesinde, ilişkisel kararları, iletişim biçimlerini ve duygusal düzenleme süreçlerini etkileyebilen bir aracı unsur olarak düşünülebilir (Hertlein vd., 2024; Pentina vd., 2023).

Derlemenin önemli bir tartışma noktası, yapay zekânın özellikle iletişim ve ilişki düzenleme süreçlerinde destekleyici bir rol üstlenebilmesine karşın, insan sezgisinin ve karşılıklı duygusal eşdüzenlemenin yerini alamamasıdır. Aile üyeleri arasındaki iletişim yalnızca sözcüklerden ibaret değildir; sözsüz iletiler çoğu zaman birden fazla anlam katmanı taşır ve bağlam, ses tonu, örtük anlam, temas, jest, mimik ve ortak yaşantı birikimiyle birlikte ilişkinin duygusal tonunun kurulmasında belirleyici bir işlev görür. Bu nedenle NLP ve LLM temelli sistemler, bazı iletişim örüntülerini görünür kılabilse de, ironiyi, duygusal ikircikliliği ya da kültürel olarak kodlanmış incelikleri yanlış yorumlama riski taşımaktadır (Akdilek vd., 2024; Lee vd., 2024; Zini ve Awad, 2022). Benzer biçimde, aşırı otomasyonun iletişim sorumluluğunu bireylerden teknolojiye kaydırması, empati kurma, duygusal yük taşıma ve çatışmayı birlikte yönetme gibi ilişkisel becerileri zayıflatır (Vowels vd., 2023). Bu değerlendirme, aile sistemi yaklaşımının vurguladığı karşılıklı etkileşim ve sınır düzeni ilkeleriyle (Haley, 1991; Minuchin, 1974) ilişkilendirilebilir; çünkü sistem içindeki rollerin ve düzenleyici işlevlerin teknolojiye aşırı devri, aile üyeleri arasındaki etkileşim dengesinin farklılaşmasına zemin hazırlayabilir.

Ebeveynlik ve çocuk izlemi bağlamında ortaya çıkan tartışma ise, yapay zekânın destekleyici kapasitesi ile ebeveynlik özerkliği arasındaki gerilimde yoğunlaşmaktadır. İncelenen çalışmalar (Beneteau vd., 2020; Entenberg vd., 2023; Escoredo vd., 2025; Pentina vd., 2023), YZ tabanlı ebeveynlik uygulamalarının stres yönetimi, olumlu disiplin ve ebeveynlik öz yeterliği gibi alanlarda yararlı destekler sunma potansiyeli taşıdığına işaret etmektedir. Bununla birlikte, çocuklara ilişkin verilerin düzenli olarak toplanması ve analiz edilmesi, ebeveynlik sürecinin daha fazla izleme ve değerlendirme odağında yürütülmesine yol açabilir. Bu durum, ebeveynin sezgisel karar kapasitesinin zayıflaması, çocuğun gelişiminin performans ve risk göstergeleri üzerinden aşırı izlenmesi ve ebeveyn-çocuk ilişkisinin güven temelli bir örüntüden gözetim temelli bir örüntüye kayması gibi sonuçlar doğurabilir. Bu bağlamda, yapay zekânın ebeveynliğe katkısından ziyade, ebeveynlik rolünü hangi sınırlar içinde desteklediği ve aile içi karar alma süreçlerinde nasıl bir belirleyicilik kazandığı önem kazanmaktadır. Nitekim giriş bölümünde vurgulanan ilişkisel süreçlerin niteliği ve mahremiyeti tartışmasının ebeveynlik bağlamındaki yansımaları da burada daha açık biçimde ortaya çıkmaktadır.

Çift ilişkileri, chatbotlar ve terapötik uygulamalar birlikte değerlendirildiğinde, derlemenin işaret ettiği temel tartışma alanlarından biri, yapay zekânın farkındalık artırıcı ve karar destekleyici işlevleri ile terapötik derinlik arasında kalan ayrımdır. Çift etkileşimlerinin mikro düzeyde analiz edilebilmesi, çatışma örüntülerinin daha erken fark edilmesine katkı sunabilmekte ve kullanıcıların duygularını ifade etme süreçlerini kolaylaştırabilmektedir (Hilpert vd., 2023; Joel vd., 2020; Lee vd., 2024). Bununla birlikte, bu katkıların terapötik ittifakın kurulması, bağlamsal duyarlılığın korunması ve klinik sorumluluğun üstlenilmesi açısından sınırlı kaldığı söylenebilir. Özellikle chatbotların sunduğu yanıtların bağlama sınırlı düzeyde uyum sağlayabilmesi ve çoğu zaman yüzeysel bilişsel yeniden çerçevelemelerle sınırlı kalması, bu sistemlerin insan temelli müdahalenin yerini alabilecek araçlar olarak değerlendirilmesini güçleştirmektedir (Mishra vd., 2023). Benzer biçimde, tele-sağlık ve YZ destekli terapötik izlem araçları değerlendirme ve takip süreçlerini kolaylaştırabilse de, empati, güven, gizlilik ve bağlanma gibi klinik açıdan belirleyici unsurların bu süreçlerde nasıl sürdürüleceği tartışılmaya devam etmektedir (Chung ve Teo, 2023; McLean vd., 2021). Bu çerçevede, derlemenin genel olarak düşündürdüğü nokta, yapay zekânın terapistin, aile danışmanının ya da ilişkinin öznesi olan bireylerin yerini alan bir otorite olarak değil, insan uzmanlığını ve ilişkisel farkındalığı destekleyen yardımcı bir sistem olarak konumlandırılmasının daha uygun olduğudur (Ardichvili vd., 2024; Puhlman, 2024).

Türkiye bağlamı, bu tartışmaların daha dikkatli ele alınmasını gerektirmektedir. Nitekim bu çalışmada öne çıkan etik, mahremiyet, açıklanabilirlik ve kültürel duyarlılık eksenli meselelerin, özellikle kolektivist toplumlarda aile içi hiyerarşi, mahremiyet sınırları ve duygusal ifade normlarıyla birlikte düşünülmesi gerektiği anlaşılmaktadır (Keles, 2025; Scabini ve Manzi, 2011). Bu çerçevede, Batı merkezli veri kümeleriyle eğitilmiş modellerin Türkiye gibi kültürel olarak farklılaşan bağlamlarda doğrudan kullanılmasının, yalnızca teknik bir uyarılama sorunu olarak değil, aile içi rollerin, sınırların ve ilişkisel anlamların bağlamdan kopuk biçimde yorumlanması riski açısından da değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Pentina vd., 2023; Stahl ve Eke, 2024). Buna bağlı olarak, açıklanabilir yapay zekâ ve insan-döngülü yaklaşımların yalnızca teknik şeffaflık bakımından değil, aynı zamanda güvenin, özerkliğin ve ilişkisel adaletin korunması açısından da önemli olduğu değerlendirilmektedir (Chen vd., 2023; Rudin vd., 2022). Bu yönüyle, söz konusu tartışmanın, makalenin kuramsal çerçevesinde vurgulanan insan-merkezli ve kültüre duyarlı kullanım gereksinimini daha somut bir düzlemde görünür kıldığı söylenebilir.

Sonuç olarak bu derleme, yapay zekânın aile, çift ve ilişki alanında tek yönlü biçimde ne bütünüyle olumlu ne de bütünüyle olumsuz bir araç olarak değerlendirilemeyeceğini düşündürmektedir. Bu çerçevede belirleyici olanın, söz konusu teknolojilerin hangi ilişkisel bağlamda, hangi etik sınırlar içinde ve ne ölçüde insan uzmanlığıyla birlikte kullanıldığı olduğu anlaşılmaktadır. Alan yazınının genel yönelimi, yapay zekânın erken fark etme, destekleme, kişiselleştirme ve erişimi kolaylaştırma bakımından önemli bir potansiyel taşıdığına işaret ederken; aşırı otomasyon, kültürel uyumsuzluk, mahremiyet aşınması ve özerklik kaybı gibi riskler nedeniyle dikkatli bir konumlandırmayı gerekli kılan yönleri de tartışmaktadır. Bu nedenle yapay zekânın aile yaşamına entegrasyonu, ilişkiselliği ikame eden değil, uygun etik ve klinik sınırlar içinde ilişkisel işlevselliği destekleyebilecek tamamlayıcı bir çerçeve içinde ele alınabilir (McStay, 2020; Salah vd., 2024; Vowels vd., 2023). Böyle bir yaklaşım, hem çalışmanın girişte çerçevelenen araştırma sorularıyla hem de bütünleştirici derleme deseninin amaçladığı kavramsal sentez mantığıyla uyumlu görünmektedir.

6. Sonuç

Bu bütünleştirici derleme, yapay zekânın aile, çift ve ilişki bağlamındaki etkilerinin yalnızca teknik yeterlikler ya da dijital kolaylıklar üzerinden açıklanamayacağına; söz konusu etkilerin aynı zamanda iletişim, ebeveynlik, duygusal yakınlık, karar verme ve ilişkisel sınırlar gibi temel süreçlerle birlikte ele alınmasının önemli olduğuna işaret etmektedir. Alan yazınının genel yönelimi, yapay zekâ temelli uygulamaların aile içi iletişimi destekleme, ebeveynlik süreçlerine eşlik etme, çift etkileşimlerdeki bazı örüntüleri görünür kılma ve psikososyal destek hizmetlerine erişimi kolaylaştırma bakımından önemli bir potansiyel taşıdığına işaret etmektedir. Bu yönüyle yapay zekâ, özellikle destek hizmetlerine erişimin sınırlı olduğu koşullarda, aile ve ilişki odaklı müdahaleler açısından tamamlayıcı bir araç olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, mevcut birikim bu teknolojilerin aile yaşamına sorunsuz biçimde entegre edilebileceğini düşündürmemektedir. Mahremiyetin korunması, algoritmik süreçlerin açıklanabilirliği, kültürel bağlama uygunluk ve aile üyelerinin ilişkisel özerkliğinin sürdürülmesi, bu alanın en kritik tartışma başlıkları arasında yer almaktadır. Özellikle yüksek bağlamsallık içeren aile ve çift meselelerinde, yapay zekâ çıktılarının insan yargısının, karşılıklı duygusal anlamlandırmanın ve klinik sezginin yerini alabilecek bir yapı olarak değerlendirilmesi güç görünmektedir. Bu nedenle, yapay zekânın aile yaşamındaki işlevinin, ilişkisel süreçleri ikame eden değil; uygun sınırlar içinde kullanıldığında değerlendirme, izlem, farkındalık geliştirme ve destek sunma işlevlerini güçlendiren yardımcı bir çerçevede ele alınması daha isabetli görünmektedir.

Bununla birlikte, incelenen çalışmalar, bu alandaki kanıt tabanının henüz yeterince olgunlaşmamış olduğuna işaret etmektedir. Araştırmaların önemli bir bölümünün pilot, keşifsel ve bağlama özgü uygulamalardan oluşması, yapay zekâ temelli aile ve ilişki müdahalelerinin etkililiği, sürdürülebilirliği ve güvenliği konusunda daha güçlü ampirik birikime ihtiyaç bulunduğunu düşündürmektedir. Bu çerçevede yapay zekâ, aile ve ilişki alanında kendi başına belirleyici bir çözüm olarak değil; insan onurunu, ilişkisel bütünlüğü ve etik sorumluluğu merkeze alan bir anlayış içinde, insan uzmanlığını destekleyen tamamlayıcı bir kaynak olarak değerlendirilmelidir.

Derlemenin Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu çalışmanın değerlendirmeleri, bütünleştirici derleme deseninin sağladığı olanaklar ve sınırlar içinde ele alınmalıdır. Bu desen, yöntemsel açıdan farklılaşan çalışmaları ortak bir kavramsal zeminde bir araya getirerek alanın genel görünümünü ortaya koyma bakımından önemli bir avantaj sunmaktadır. Bununla birlikte, dâhil edilen yayınların araştırma tasarımı, örneklem özellikleri, incelenen ilişkisel alanlar ve kullanılan ölçüm yaklaşımları bakımından heterojen olması, bulguların doğrudan karşılaştırılmasını güçleştirmektedir (Cronin ve George, 2023; Whittemore ve Knafl, 2005). Bu nedenle derlemede sunulan çerçeve, kesin etkililik yargılarından çok, alanda öne çıkan eğilimleri, ortak örüntüleri ve tartışma başlıklarını görünür kılan yorumlayıcı bir sentez olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca taramanın belirli veri tabanlarıyla ve ağırlıklı olarak 2019 sonrası yayınlarla sınırlandırılmış olması, alanın hızlı dönüşen yapısı nedeniyle bazı yeni uygulamaların ya da yakın dönemde gelişen teknolojik örneklerin kapsam dışında kalmış olabileceğini düşündürmektedir. Bir diğer önemli sınırlılık ise mevcut çalışmaların büyük ölçüde Batı merkezli bağlamlarda üretilmiş olmasıdır. Bu durum, aile yapısı, mahremiyet sınırları, ebeveynlik normları ve duygusal ifade biçimleri bakımından farklılaşan

toplumlara yönelik yorumlarda temkinli olunması gerektiğine işaret etmektedir (Keles, 2025; Pentina vd., 2023).

Bu sınırlar, gelecekteki araştırmalar için daha belirgin bir yönelim ihtiyacına işaret etmektedir. Öncelikle aile, çift ve ebeveynlik bağlamında kullanılan yapay zekâ uygulamalarının etkisini değerlendiren araştırmaların, kısa süreli ve keşifsel tasarımların ötesine geçerek gerçek yaşam koşullarında yürütülen uzunlamasına ve karma yöntemli çalışmalarla güçlendirilmesi önem taşımaktadır (Trinkley vd., 2024). Özellikle aile içi iletişim, ebeveynlik desteği, çift etkileşimleri ve terapötik kullanım alanlarında, yalnızca anlık yararları değil; zaman içinde ortaya çıkan ilişkisel sonuçları, kullanıcı deneyimlerini ve olası yan etkileri birlikte inceleyen araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Benzer biçimde, chatbotlar, dijital takip sistemleri ve YZ destekli karar mekanizmalarının özerklik, mahremiyet algısı, bağlanma süreçleri, aile içi rol dağılımı ve çocuk hakları üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir (McStay, 2020; Salah vd., 2024).

Türkiye bağlamında yürütülecek araştırmaların, kültüre duyarlı modelleme, yerel veri üretimi ve etik yönetim başlıklarına odaklanması özellikle önem taşımaktadır. Aile içi hiyerarşi, sınır düzeni, ebeveynlik pratikleri ve duygusal ifade örüntülerinin yapay zekâ çıktılarının yorumlanmasında belirleyici olabileceği dikkate alındığında, yerel bağlamda geliştirilen ya da uyarlanan modellerin geçerlilik, güvenilirlik ve uygulanabilirliklerinin ampirik olarak sınanmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca açıklanabilir yapay zekâ, insan-döngülü karar desteği ve mahremiyeti koruyan veri işleme yaklaşımlarının aile danışmanlığı, çift terapisi ve ebeveynlik destek programlarında hangi koşullarda işlevsel sonuçlar ürettiğini inceleyen araştırmaların artırılması yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Akdilek, S., Akdilek, I., & Punyanunt-Carter, N. M. (2024). The influence of generative AI on interpersonal communication dynamics. In *Advances in educational technologies and instructional design book series* (pp. 167–190). <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-0831-8.ch009>
- Alimamy, S., & Kuhail, M. A. (2023). I will be with you Alexa! The impact of intelligent virtual assistant's authenticity and personalization on user reuse intentions. *Computers in Human Behavior*, 143(1), Article 107711. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107711>
- Ardichvili, A., Dirani, K., Jabarkhail, S., El Mansour, W., & Aboulhosn, S. (2024). Using generative AI in human resource development: An applied research study. *Human Resource Development International*, 27(3), 388–409. <https://doi.org/10.1080/13678868.2024.2337964>
- Beneteau, E., Boone, A., Wu, Y., Kientz, J. A., Yip, J., & Hiniker, A. (2020). Parenting with Alexa: Exploring the introduction of smart speakers on family dynamics. In R. Bernhaupt, F. Mueller, D. Verweij, J. Andres (Eds.), *Proceedings of the 2020 CHI conference on human factors in computing systems (CHI '20)* (pp. 1–13). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3313831.3376344>
- Chen, X., Wang, X., & Qu, Y. (2023). Constructing ethical AI based on the “human-in-the-loop” system. *Systems*, 11(11), Article 548. <https://doi.org/10.3390/systems11110548>
- Chung, J., & Teo, J. (2023). Single classifier vs. ensemble machine learning approaches for mental health prediction. *Brain Informatics*, 10(1), Article 1. <https://doi.org/10.1186/s40708-022-00180-6>
- Cronin, M. A., & George, E. (2023). The why and how of the integrative review. *Organizational Research Methods*, 26(1), 168–192. <https://doi.org/10.1177/1094428120935507>
- Entenberg, G. A., Mizrahi, S., Walker, H., Aghakhani, S., Mostovoy, K., Carre, N., Marshall, Z., Dosovitsky, G., Benfica, D., Rousseau, A., Lin, G., & Bunge, E. L. (2023). AI-based chatbot micro-intervention for parents: Meaningful engagement, learning, and efficacy. *Frontiers in Psychiatry*, 14, Article 1080770. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2023.1080770>
- Escoredo, M. C., Mostovoy, K., Schickler, R., Bechtel, A., Shagan, J., & Bunge, E. L. (2025). Enhancing parental skills through artificial intelligence-based conversational agents: The PAT Initiative. *Family Relations*, 74(3), 1250–1265. <https://doi.org/10.1111/fare.13158>
- Avrupa Komisyonu Yapay Zekâ Yüksek Düzeyli Uzman Grubu. (2019). *Ethics guidelines for trustworthy AI*. Publications Office of the European Union. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>
- Glatz, T., & Lippold, M. A. (2023). Is more information always better? Associations among parents' online information searching, information overload, and self-efficacy. *International Journal of Behavioral Development*, 47(5), 444–453. <https://doi.org/10.1177/01650254231190883>
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep learning*. MIT Press.
- Haley, J. (1991). *Problem-solving therapy, 2nd edition*. Jossey-Bass.
- Haque, M. R., & Rubya, S. (2023). An overview of chatbot-based mobile mental health apps: Insights from app description and user reviews. *JMIR mHealth and uHealth*, 11(1), Article e44838. <https://doi.org/10.2196/44838>
- Herawati, N., Jafari, M., & Sanders, K. (2024). The influence of globalization on family traditions and values. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, 2(2), 4-10. <https://doi.org/10.61838/kman.jpffc.2.2.2>
- Hertlein, K. M., Feno, N., Robinson, A., Gomez, N., Molina, J., & Raven, T. (2024). Cross-cultural technology use in maintaining romantic and familial relationships. In K. M. Hertlein (Ed.), *The Routledge international handbook of couple and family therapy* (pp. 314–333). Routledge.
- Hilpert, P., Vowels, M. R., Mestdag, M., & Sels, L. (2023). Emotion dynamic patterns between intimate relationship partners predict their separation two years later: A machine learning approach. *PLoS One*, 18(7), Article e0288048. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0288048>
- Jiang, F., Jiang, Y., Zhi, H., Dong, Y., Li, H., Ma, S., Wang, Y., Dong, Q., Shen, H., & Wang, Y. (2017). Artificial intelligence in healthcare: past, present and future. *Stroke and Vascular Neurology*, 2(4), 230-243. <https://doi.org/10.1136/svn-2017-000101>
- Joel, S., Eastwick, P. W., Allison, C. J., Arriaga, X. B., Baker, Z. G., Bar-Kalifa, E., Bergeron, S., Birnbaum, G. E., Brock, R. L., Brumbaugh, C. C., Carmichael, C. L., Chen, S., Clarke, J., Cobb, R. J., Coolsen, M. K., Davis, J., de Jong, D. C., Debrot, A., DeHaas, E. J., et al. (2020). Machine learning uncovers the most robust self-report

- predictors of relationship quality across 43 longitudinal couples studies. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(32), 19061–19071. <https://doi.org/10.1073/pnas.1917036117>
- Keles, S. (2025). Navigating in the moral landscape: Analysing bias and discrimination in AI through philosophical inquiry. *AI and Ethics*, 5(1), 555–565. <https://doi.org/10.1007/s43681-023-00377-3>
- Kutcher, A. M., & LeBaron, V. T. (2022). A simple guide for completing an integrative review using an example article. *Journal of Professional Nursing*, 40, 13–19. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2022.02.004>
- Lee, J., Lee, D., & Lee, J. G. (2024). Influence of rapport and social presence with an AI psychotherapy chatbot on users' self-disclosure. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 40(7), 1620-1631. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2146227>
- Lindahl, B., & Kirk, S. (2019). When technology enters the home-a systematic and integrative review examining the influence of technology on the meaning of home. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(1), 43-56. <https://doi.org/10.1111/scs.12615>
- Lupton, D. (2021). Young people's use of digital health technologies in the Global North: Narrative review. *Journal of Medical Internet Research*, 23(1), Article e18286. <https://doi.org/10.2196/18286>
- McLean, S. A., Booth, A. T., Schnabel, A., Wright, B. J., Painter, F. L., & McIntosh, J. E. (2021). Exploring the efficacy of telehealth for family therapy through systematic, meta-analytic, and qualitative evidence. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 24(2), 244–266. <https://doi.org/10.1007/s10567-020-00340-2>
- McStay, A. (2020). Emotional AI, soft biometrics and the surveillance of emotional life: An unusual consensus on privacy. *Big Data & Society*, 7(1). <https://doi.org/10.1177/2053951720904386>
- Meyer, D. R., & Carlson, M. J. (2014). Family complexity: Implications for policy and research. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 654(1), 259–276. <https://doi.org/10.1177/0002716214531385>
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Harvard University Press.
- Mishra, A., Singh, A., Singh, P., Singh, S., Pandey, S. K., & Tripathi, A. (2023, June). A Review on chatbots: Advancements and its downsides. In 2023 International Conference on IoT, Communication and Automation Technology (ICICAT) (pp. 1–5). Institute of Electrical and Electronics Engineers. <https://doi.org/10.1109/ICICAT57735.2023.10263696>
- Mitchell, T. K., Bray, L., Blake, L., Dickinson, A., & Carter, B. (2022). "It doesn't feel like our house anymore": The impact of medical technology upon life at home for families with a medically complex, technology-dependent child. *Health & Place*, 74, Article 102768. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2022.102768>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L. A., Stewart, L. A., Thomas, J., Tricco, A. C., Welch, V. A., Whiting, P., & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, Article n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Pentina, I., Hancock, T., & Xie, T. (2023). Exploring relationship development with social chatbots: A mixed-method study of Replika. *Computers in Human Behavior*, 140(2), Article 107600. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107600>
- Pereira, M. (2020). *Communication skills training intervention based on automated recognition of human emotion and non-verbal behaviour* [Doctoral dissertation, Brunel University London]. Brunel University Research Archive.
- Petsolari, M., Ibrahim, S. B., & Slovak, P. (2024). Socio-technical imaginaries: Envisioning and understanding AI parenting supports through design fiction. In F. F. Mueller, P. Kyburz, J. R. Williamson, C. Sas, M. L. Wilson, P. Touns Dugas, I. Shklovski (Eds.), *Proceedings of the 2024 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, Article 98, (pp. 1-27).
- Puhlman, D. J. (2024). Supporting and enhancing attachment resilience is essential for helping high-risk families: But is the family keyworker the best one for the job? *Journal of Family Theory & Review*, 16(1), 130-138. <https://doi.org/10.1111/jftr.12553>
- Puhlman, D. J., & Chen, C. (2025). Challenges and opportunities in using interpretable AI to develop relationship interventions. *Family Relations*, 74(3), 1299–1322. <https://doi.org/10.1111/fare.13172>
- Roelle, J., Müller, C., Roelle, D., & Berthold, K. (2015). Learning from instructional explanations: Effects of prompts based on the active-constructive-interactive framework. *PLoS One*, 10(4), Article e0124115.

- Rudin, C., Chen, C., Chen, Z., Huang, H., Semenova, L., & Zhong, C. (2022). Interpretable machine learning: Fundamental principles and 10 grand challenges. *Statistic Surveys*, 16(1-85). <https://doi.org/10.1214/21-SS133>
- Russell, S. J., & Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson.
- Salah, M., Abdelfattah, F., & Halbusi, H. A. (2024). The good, the bad, and the GPT: Reviewing the impact of generative artificial intelligence on psychology. *Current Opinion in Psychology*, 59, Article 101872. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2024.101872>
- Scabini, E., & Manzi, C. (2011). Family processes and identity. In S. Schwartz, K. Luyckx, & V. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9_23
- Snoswell, C. L., Chelberg, G., De Guzman, K. R., Haydon, H. H., Thomas, E. E., Caffery, L. J., & Smith, A. C. (2023). The clinical effectiveness of telehealth: A systematic review of meta-analyses from 2010 to 2019. *Journal of Telemedicine and Telecare*, 29(9), 669-684. <https://doi.org/10.1177/1357633X211022907>
- Stahl, B. C., & Eke, D. (2024). The ethics of ChatGPT—exploring the ethical issues of an emerging technology. *International Journal of Information Management*, 74(4), Article 102700. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102700>
- Sun, X. (2024). Supervised machine learning for exploratory analysis in family research. *Journal of Marriage and the Family*, 86(5), 1468–1494. <https://doi.org/10.1111/jomf.12973>
- Sutton, A., Clowes, M., Preston, L., & Booth, A. (2019). Meeting the review family: Exploring review types and associated information retrieval requirements. *Health Information & Libraries Journal*, 36, 202-222. <https://doi.org/10.1111/hir.12276>
- Trinkley, K. E., An, R., Maw, A. M., Glasgow, R. E., & Brownson, R. C. (2024). Leveraging artificial intelligence to advance implementation science: Potential opportunities and cautions. *Implementation Science*, 19(1), Article 17. <https://doi.org/10.1186/s13012-024-01346-y>
- Tsvetanov, F. (2024). Integrating AI technologies into remote monitoring patient systems. *Engineering Proceedings*, 70(1), Article 54. <https://doi.org/10.3390/engproc2024070054>
- Vowels, L. M., Francois-Walcott, R., & Darwiche, J. (2023). AI in relationship counselling: Evaluating ChatGPT's therapeutic capabilities in providing relationship advice. *Computers in Human Behavior: Artificial Humans*, 2(2), Article 100078. <https://doi.org/10.31234/osf.io/3zajt>
- Wang, J., O'Kane, A. A., Newhouse, N., Sethu-Jones, G. R., & de Barbaro, K. (2017). Quantified baby: Parenting and the use of a baby wearable in the wild. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 1(CSCW), Article 108. <https://doi.org/10.1145/3134743>
- Westrupp, E. M., Greenwood, C. J., Fuller-Tyszkiewicz, M., Berkowitz, T. S., Hagg, L., & Youssef, G. (2022). Text mining of Reddit posts: Using latent Dirichlet allocation to identify common parenting issues. *PLoS ONE*, 17(2), e0262529. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0262529>
- Whittemore, R., & Knafl, K. (2005). The integrative review: Updated methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 52(5), 546–553. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03621.x>
- Wilson, C., Atabey, A., & Revans, J. (2025). Towards child-centred AI in children's learning futures: Participatory design futuring with SmartSchool and the Co-Design Stories Toolkit. *International Journal of Human-Computer Studies*, 199, Article 103431. <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2024.103431>
- Wolf, V., & Maier, C. (2024). ChatGPT usage in everyday life: A motivation-theoretic mixed-methods study. *International Journal of Information Management*, 79(C), Article 102821. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2024.102821>
- Zhai, S., Chu, F., Tan, M., Chi, N. C., Ward, T., & Yuwen, W. (2023). Digital health interventions to support family caregivers: An updated systematic review. *Digital Health*, 9, Article 20552076231171967. <https://doi.org/10.1177/20552076231171967>
- Zini, J. E., & Awad, M. (2022). On the explainability of natural language processing deep models. *ACM Computing Surveys*, 55(5), 1-31. <https://doi.org/10.1145/3529755>

Extended Abstract

Introduction

Artificial intelligence (AI) is increasingly shaping how individuals communicate, seek support, make decisions, and maintain interpersonal relationships. As generative AI, conversational agents, and virtual assistants become integrated into everyday life, their influence on family functioning, parenting, couple relationships, and mental health has attracted growing scholarly attention. While AI offers opportunities for personalized support, improved accessibility, and enhanced intervention delivery, concerns regarding privacy, autonomy, cultural sensitivity, and excessive reliance on technology remain prominent. Despite rapid growth in this field, the literature remains fragmented across disciplines. Therefore, this study aims to synthesize current evidence on the use of AI in family, parenting, and relationship contexts and to identify its opportunities, challenges, and implications for mental health and relational well-being.

Method

An integrative review design was employed to synthesize findings from quantitative, qualitative, mixed-method, conceptual, and review studies. Literature searches were conducted between July and September 2025 in Web of Science, Scopus, Google Scholar, and TR Dizin using keywords related to artificial intelligence, family relationships, couple dynamics, parenting, mental health, and digital interventions.

Studies examining the role of AI in family relationships, parenting, psychosocial support, counseling, therapy, or related relational processes were included. Publications focusing solely on technical or engineering outcomes were excluded. Following PRISMA-informed screening procedures, records were identified, screened, and assessed for eligibility. Twenty-four studies met the inclusion criteria and were included in the final thematic synthesis. The selected studies were comparatively analyzed to identify recurring patterns and overarching themes.

Results

The review identified six major areas in which AI is influencing family and relationship processes: family communication and conflict management, parenting support, couple relationship assessment, therapeutic and telehealth applications, relationship-oriented chatbots, and digital monitoring systems. Across these domains, three overarching findings emerged. First, AI has considerable potential to improve accessibility, personalization, and scalability of psychosocial support. AI-powered systems can provide real-time feedback, support parenting practices, assist relationship assessment, and enhance access to mental health resources. Second, AI is increasingly functioning as an active participant in relational processes rather than merely a technological tool. AI-generated recommendations and analyses may influence communication patterns, emotional regulation, conflict management, and decision-making within families and intimate relationships. Third, the literature consistently highlights important ethical and relational concerns. Privacy risks, algorithmic opacity, cultural bias, excessive automation, and threats to relational autonomy emerged as the most frequently discussed challenges. These concerns appear particularly significant in family contexts where trust, emotional intimacy, and cultural values play a central role.

Conclusion

The findings suggest that AI is becoming an increasingly influential component of family, parenting, couple, and relationship processes. Rather than functioning merely as a technological tool, AI increasingly participates in communication, decision-making, emotional support, and relational management. Current evidence indicates that AI can enhance access to psychosocial resources, strengthen parenting support, facilitate communication, and contribute to relationship assessment and intervention.

However, the review also demonstrates that AI should not be viewed as a replacement for human relationships, professional judgment, or therapeutic expertise. Family and couple relationships involve complex emotional, cultural, and contextual dimensions that extend beyond the capabilities of current AI systems. Issues related to privacy, explainability, autonomy, accountability, and cultural appropriateness remain central concerns.

The review further highlights the importance of explainable AI and human-in-the-loop approaches in preserving trust, transparency, and ethical responsibility. Particularly in collectivist contexts such as Türkiye, culturally sensitive AI models and locally grounded data are needed to ensure meaningful and appropriate applications.

Overall, AI appears most valuable when positioned as a complementary and supportive resource rather than a substitute for human connection. Future research should prioritize longitudinal studies, culturally responsive frameworks, and rigorous evaluations of AI-assisted family and relationship interventions in real-world settings.